

За наукові КАДРИ

Орган парткому, ректорату, комітету ЛКСМУ та профкому
Єдеського державного університету ім. І. І. Мечникова

№ 20 (679)

Субота, 17 червня 1961 р.

Ціна 2 коп.

ВСЕСОЮЗНА НАРАДА НАУКОВИХ ПРАЦІВНИКІВ У КРЕМЛІ

МОСКВА, 12 червня. (ТАРС). Сьогодні вранці у Великому Кремлівському палаці відкрилася Всесоюзна нарада наукових працівників. Для участі в ній прибули представники з усіх союзних республік. Вони обговорять питання, висунуті в постанові ЦК КПРС і Ради Міністрів СРСР «Про заходи до поліпшення координації науково-дослідних робіт в країні і діяльності Академії наук СРСР».

Бурхливими оплесками зустріли учасники наради появу в урядових ложах керівників Комуністичної партії і Радянського уряду.

На засіданні було оголошено привітання нараді від ЦК КПРС і Ради Міністрів СРСР, вислухане з величезною увагою.

З доповіддю виступив президент Академії наук СРСР академік М. В. Келдиш.

ВСЕСОЮЗНІЙ НАРАДІ НАУКОВИХ ПРАЦІВНИКІВ

Дорогі товариші!

Центральний Комітет Комуністичної партії Радянського Союзу і Рада Міністрів СРСР палко вітають учасників Всесоюзної наради наукових працівників і в їх особі всіх радянських вчених — славний загін радянської народної інтелігенції.

Всесоюзна нарада наукових працівників відбувається напередодні XXII з'їзду КПРС, в обстановці високого трудового і політичного піднесення радянського народу, який успішно перетворює в життя величну програму розгорнутого будівництва комунізму.

У здійсненні цієї програми почесна роль належить науці, радянським вченим, які внесли великий вклад у розвиток народного господарства і культури країни, прославили нашу Батьківщину чудовими відкриттями і досягненнями.

Комунізм будується на непохитній науковій основі, глибокому знанні об'єктивних законів розвитку природи і суспільства. Наука в нашій країні користується особливою увагою Комуністичної партії, уряду, всього народу. В соціалістичному суспільстві розвиток науки вперше в історії зведено на рівень найважливішого загальнодержавного завдання.

Наш народ дав світові немало великих учених. Ломоносов, Лобачевський, Менделєєв, Попов, Павлов, Тімірязєв, Мічурін, Цюлковський та інші досягли вершин науки. Їх благородні ідеї пробивали шлях прогресові крізь тисячі перешкод, створюваних косністю і користолобством експлуататорських класів. Лише в умовах соціалістичного ладу наукова думка дістала безмежний простір для свого розвитку. Наука перетворилася в знаряддя революційного перетворення суспільства, в знаряддя панування розкріпаченої людини над силами природи. Соціалізм поставив науку на службу найвищим гуманістичним ідеалам людства, створив усі умови для її зростання і процвітання.

Вчені відповідають на велику любов і повагу народу самовідданою творчою працею, беззавітним служінням Батьківщині. Нині увесь світ бачить і визнає блискучі перемоги нашої науки і техніки, творчого генія і працьовитості нашого народу. Радянська наука завоювала передові позиції у найважливіших галузях знань. Вчені Радянського Союзу першими розв'язали проблеми мирного застосування атомної енергії, створення і запуску штучних супутників Землі, космічних ракет і міжпланетних ксраблів.

Видатним завоюванням вітчизняної науково-технічної думки є політ людини в космос, здійснений на кораблі-супутнику «Восток» громадянином СРСР, комуністом Ю. О. Гагарінім. Цей чудовий подвиг, підготовлений героїчними зусиллями колективу вчених, інженерів, техніків і робітників, знаменує собою найвидатнішу перемогу людського розуму, відкриває нову сторінку в історії цивілізації.

Комуністична партія, уряд, весь наш народ високо оцінюють завоювання радянської науки.

Тепер, коли країна здійснює програму розгорнутого будівництва комуністичного суспільства, роль і значення науки й техніки ще більше зростають. Радянська наука і техніка повинні в найкоротший строк по всіх основних напрямках зайняти передові позиції в світі.

Успіхи науки в немалій мірі визначають темпи нашого руху до комунізму, бо наука покликана не тільки допомогти народному господарству країни в розв'язанні завдань сьогоденного дня, але й прокладати своїми теоретичними дослідженнями шляхи в завтрашній день, глибше і повніше пізнавати і ставити на службу людям закони розвитку природи і суспільства, ширше й ефективніше використовувати природні багатства для дальшого могутнього піднесення народного господарства, ум-

ножати матеріальні і духовні багатства радянського народу.

В сучасних умовах особливого значення набирає зосередження творчих досліджень на найважливіших наукових проблемах у галузі фізики, хімії, математики, біології, технічних та інших наук, без розв'язання яких неможливо добитися нових великих зрушень у розвитку продуктивних сил.

Народ чекає від своїх учених нових досліджень, що збагачуватимуть науку і практику, забезпечуватимуть дальший технічний прогрес народного господарства, використання нових джерел енергії, створення високопродуктивних машин, приладів і устаткування, нових матеріалів і технологічних процесів, широку механізацію та автоматизацію праці.

В умовах, коли радянський народ бореться за круте піднесення сільськогосподарського виробництва, наука покликана глибоко вивчати нові процеси, які відбуваються в соціалістичному сільському господарстві, узагальнювати і поширювати досвід передових колгоспів і радгоспів, науково розробляти найбільш ефективні і раціональні способи ведення господарства.

Велике значення мають суспільні науки, що вивчають закони розвитку суспільства і його руху до комунізму, проблеми історичного змагання двох світових систем, міжнародний робітничий і комуністичний рух, національно-визвольну боротьбу народів проти колоніального гніту.

Вчені повинні брати активну участь в культурному будівництві, пропаганді політичних і наукових знань, формуванні людини комуністичної епохи, в боротьбі проти буржуазної ідеології, за торжество марксистсько-ленінського світогляду.

Для здійснення найбільших наукових досягнень потрібні найтісніший контакт і взаємодія науки з технікою, з виробництвом. Разом з вченими розвивають науку сотні тисяч спеціалістів-практиків: інженери, техніки, робітники і колгоспники — новатори виробництва. В цьому нерозривному зв'язку науки з творчою працею народу — основа досягнутих і запорука її нових успіхів.

Тільки та наука має майбутнє, яка йде в ногу з життям, бере своє натхнення з невичерпних джерел народної творчості, беззавітно служить народові. Такою наукою є наша радянська наука, що базує свої досягнення на методі діалектичного матеріалізму, чужа догматизму і застою, пройнята життєствердуючими ідеями соціалістичного гуманізму.

ЦК КПРС і Рада Міністрів СРСР висловлюють впевненість у тому, що наукові працівники нашої країни закріплять досягнуті успіхи і збагатять вітчизняну науку й техніку новими великими досягненнями і відкриттями.

ЦК КПРС і Рада Міністрів СРСР бажають науковим працівникам, новаторам науки і техніки великих успіхів в їх діяльності на благо нашої соціалістичної Батьківщини, в ім'я миру і дружби між народами, торжества комунізму в нашій країні.

ЦЕНТРАЛЬНИЙ КОМІТЕТ КОМУНІСТИЧНОЇ
ПАРТІЇ СРСР,
РАДА МІНІСТРІВ СРСР

НАСЛІДОК— ЕФЕКТИВНИЙ

3 жовтня 1960 р. асистенти і лаборанти хімічного факультету працювали в гуртку по вивченню історії КПРС та поточної політики. Незважаючи на значну завантаженість гуртківців, гурток (керівник — М. С. Галицький) працював систематично, всі 18 членів гуртка готували повідомлення, доповіді, обговорювали виступи товаришів, Особливу активність виявили тт. Тищенко, Пресняк, Гаврильченко та ін.

Наслідок навчання в гуртку — ефективний. Товариші значно піднесли свій ідейно-політичний рівень; вони виявили бажання і в наступному році працювати в гуртку під керівництвом т. Галицького.
Н. ЖУКОВА.

Жодної задовільної оцінки не одержали студенти I курсу історичного факультету на іспиті з логіки: всі відповіді було оцінено на «4» і «5». Найкраще відповідали Г. Мороз, М. Ізвеків, Г. Цветковський та ін.

**

На 3-му курсі філологів (український відділ) — 69 чоловік. З них тільки 6 чоловік одержали на іспиті з політичної економії «стрійки», решта оцінок — 46 «добре» і 17 «відмінно».

**

Трьохкурсники механіко-математичного факультету А. Обінчана, Г. Талпа, Н. Морозовська та ін. склали вже 5 заліків, а на двох іспитах (методи обчислювання і обчислювальні машини) одержали «відмінно».

**

Успішно завершують перший рік навчання на фізичному факультеті студенти Г. Дегтярьов, А. Соколовська, О. Третяк, В. Клименко, А. Шліфштейн. Вони залишили позаду 7 заліків і на «відмінно» склали два іспити з історії КПРС та загальної фізики.

**

Непогано склали заліки та іспити і фізики другого курсу. Проте тут трапився прикрий випадок — Л. Бондарчук одержала «незадовільно» з історії КПРС.

**

4 іспити склали у літню сесію трьохкурсники хімічного факультету. В результаті — жодної незадовільної оцінки. Відмінниками стали Г. Камалов, Л. П'ятова, П. Іванченко, В. Коноваленко, Л. Мухіна.

ІСПИТИ, ІСПИТИ...

ПЕРШИЙ РУБІЖ

Новою армією молодих спеціалістів поповнюється народне господарство республіки. В цьому році тільки вищі навчальні заклади України закінчують понад 20 тис. студентів. Тепер у них відповідальна і напружена пора: захист дипломних робіт і складання державних іспитів.

З усією серйозністю ставляться до цього вирішального моменту і студенти-випускники біологічного факультету. Після успішного захисту дипломних робіт вони приступили до складання державних іспитів. На цей раз на трьох факультетах нашого університету, в тому числі і на біологічному, на держіспити винесено філософію.

Це складний і серйозний іспит. Але біологи успішно справились і з цим завданням.

Першими з червня розпочали складати державні іспити студенти, які спеціалізуються в галузі зоології. Відмінні оцінки одержали А. Блохіна, С. Волощук, Г. Науменко, А. Похіль, Г. Демчинська, Л. Павлова, А. Черкасова, Г. Крутоглова та ін.

Того ж дня «відмінно» одержали 13 чоловік, «добре» — 9 і тільки 2 студенти одержали «задовільно».

Децю гірше склали державний іспит студенти, які спеціалізуються на кафедрі фізіології рослин і мікробіології.

Із 21 чол. відмінні оцінки одержали 10 чоловік, добрі — 8, задовільні — лише 3. Відмінні оцінки одержали Н. Зайцева, Г. Карпова, Л. Минасова, Я. Дудинський, Я. Геніс, Г. Просьолкова та ін.

Перший державний іспит складено і складено непогано:

84,4 проц. відмінних і добрих оцінок і 15,6 проц. — задовільних.

Отже, один рубіж взято, за ним ще — держіспит з спеціальності, а тоді самостійний трудовий шлях.

Що ж, хочеться від щирого серця побажати нашим випускникам дальших успіхів у праці і житті.

П. П. ОСТРОВЧУК.

Фотоетюд П. Дутка.

У ПОРЯДКУ ОБГОВОРЕННЯ

МОЖЕ БУТИ Й ТАКЕ РІШЕННЯ

На сторінках періодичної преси вже давно точиться дискусія про шляхи перебудови і поліпшення роботи вищої школи. 8 VI-б1 р. в «Учительской газете» під шапкою «Может быть и такое решение» надрукована стаття декана хімічного факультету Харківського університету тов. В. Корнієнка. В названій статті В. Корнієнко пише, що не можна підготувати висококваліфікованого спеціаліста в університеті, якщо викладачі всіх кафедр не будуть знати, в яких установах, школах працюватиме майбутній спеціаліст, якщо в процесі навчання не бу-

ПРОПОЗИЦІЇ НАШИХ ВИКЛАДАЧІВ

дуть враховуватись специфічні особливості майбутньої роботи випускника університету. Ми цілком поділяємо цю думку тов. В. Корнієнка. Однак з його пропозицією, як саме розв'язати ці важливі питання, ми погодитись не можемо. В. Корнієнко пропонує в університетах при кожному факультеті організувати педагогічні відділи чи, навіть, окремі педагогічні факультети. На думку автора статті, наприклад, на філоло-

гічному чи математичному факультеті може бути два відділи — відділ, на якому готуються спеціалісти взагалі для потреб народного господарства, і педагогічний відділ, на якому готуються вже тільки вчителі для восьмирічної і середньої школи.

Неприйнятність цієї пропозиції для нас цілком очевидна, бо її реалізація означала б організацію в стінах університету педагогічного інституту.

Відомо, що учбові плани аналогічних факультетів університе-

(Закінчення на 4 стор.).

В. Н. Романук приймає іспит з історії КПРС у філологів-другокурсників. Фото П. Дутка.

ПЕРША ПРОГРАМА ПАРТІЇ

«У нашій програмі кожний параграф є те, що повинен знати, засвоїти і розуміти кожен трудящий» (В. І. Ленін).

Історія Комуністичної партії Радянського Союзу і всього світового комуністичного руху свідчить про те, що жодна марксистсько-ленінська партія не може жити, розвиватися, боротися і перемагати без революційної програми і статуту. Програма партії є коротким викладом цілей, завдань, її бойовим основоположним документом. Вона базується на науковому фундаменті марксистсько-ленінської теорії. Програма відображає корінні інтереси робітничого класу, визначає кінцеву мету його боротьби — побудову комуністичного суспільства, і намічає засоби здійснення цієї мети. Борючись за створення марксистської партії в Росії, В. І. Ленін приділяв велику увагу розробці програмних питань.

Першим визначеним програмним документом російських соціал-демократів була книга В. І. Леніна «Що таке «друзі народу» і як вони воюють проти соціал-демократів?», видана в 1894 р.

В 1895—1896 рр. В. І. Ленін, перебуваючи в тюрмі, написав перший проект програми соціал-демократичної партії, у якому виклав основні програмні положення, що випливали з досвіду боротьби проти ліберальних народників і «легальних марксистів». Влітку 1896 р. В. І. Ленін написав пояснювальну записку до свого проекту програми. Ця записка разом з проектом складає програм-

Всі радянські люди готуються гідно зустріти XXII з'їзд КПРС. Черговий з'їзд прийме нову програму партії — програму будівництва комунізму в нашій країні.

Як і весь радянський народ, студенти Одеського університету проявляють великий інтерес до вивчення історії програми КПРС. В лекціях, на семінарських заняттях з суспільних наук багато ува-

ги приділяється вивченню історії програми партії. Наукові гуртки при кафедрі суспільних наук присвятили ряд засідань питанням розвитку програми партії. Створений в цьому навчальному році науковий гурток історії КПРС студентів-заочників заслухав і обговорив доповіді студентки С. Кузнецової на тему: «Розробка В. І. Леніном програмних питань в пе-

грамі марксистської партії — партії нового типу. Перша програма нашої партії була розроблена редакцією ленінської газети «Искра» і прийнята другим з'їздом РСДРП в 1903 році. Вирішальна роль у її створенні належить В. І. Леніну. Ще до II з'їзду партії всередині редакції «Искры» визначились два напрямки в розробці програмі: опортуністичний і революційний, але до розриву між ними тоді ще не дійшло. Боротьба в програмних питаннях між прихильниками В. І. Леніна і опортуністами в особі економістів і бундівців розгорнулася на II з'їзді партії в липні—серпні 1903 р. Опортуністи намагались вихолостити революційну суть програми. Вони виступили проти керівної ролі партії, проти включення в програму положення про диктатуру пролетаріату, проти аграрної частини проекту, а також проти визнання права націй на самовизначення.

Проект програми обговорювався на 20 засіданнях з'їзду. Коли читаєш протоколи II з'їзду РСДРП, ніби переносишся в обстановку гострої боротьби, в якій проходила

обговорення і прийняття програми на з'їзді. Тверді іскрівці на чолі з В. І. Леніном одержали перемогу, відстояли революційну програму партії, до якої увійшли такі важливі положення, як диктатура пролетаріату, союз робітничого класу і селянства, пролетарський інтернаціоналізм.

Програма в цілому була прийнята делегатами з'їзду, за винятком «економіста» Акімова, який мотував своє утримання при голосуванні тим, що проект програми у важливих частинах її відходить від західноєвропейських програм соціал-демократії. З'їзд висловив вдячність редакції «Искры» за вироблення проекту програми. Прийнята програма дала пролетаріату надійну зброю в боротьбі з ворогами.

Програма партії, прийнята другим з'їздом, була першою в світі марксистською програмою, у якій чітко сформульована вимога диктатури пролетаріату. На основі цієї революційної програми складалась партія більшовиків. Ця програма стала прапором робітників і селян у їх боротьбі за повалення царизму і поміщиків, за перемогу соціалістичної революції. Її головні вимоги були здійснені в 1917 році в ході лютневої буржуазно-демократичної і Великої Жовтневої соціалістичної революції. Тому VIII з'їзд РКП(б) в 1919 р. прийняв нову програму, яка визначала завдання партії в перехідний період від капіталізму до соціалізму, до неї була включена принципіальна частина програми-максимум 1903 року.

Програма партії, прийнята другим з'їздом, була першою в світі марксистською програмою, у якій чітко сформульована вимога диктатури пролетаріату. На основі цієї революційної програми складалась партія більшовиків. Ця програма стала прапором робітників і селян у їх боротьбі за повалення царизму і поміщиків, за перемогу соціалістичної революції. Її головні вимоги були здійснені в 1917 році в ході лютневої буржуазно-демократичної і Великої Жовтневої соціалістичної революції. Тому VIII з'їзд РКП(б) в 1919 р. прийняв нову програму, яка визначала завдання партії в перехідний період від капіталізму до соціалізму, до неї була включена принципіальна частина програми-максимум 1903 року.

Програма в цілому була прийнята делегатами з'їзду, за винятком «економіста» Акімова, який мотував своє утримання при голосуванні тим, що проект програми у важливих частинах її відходить від західноєвропейських програм соціал-демократії. З'їзд висловив вдячність редакції «Искры» за вироблення проекту програми. Прийнята програма дала пролетаріату надійну зброю в боротьбі з ворогами.

II з'їзд увійшов в історію як з'їзд, що створив партію нового типу — марксистську партію — на ідейних і організаційних началах, розроблених ленінською «Искрою». З'їздом прийняті важливі документи: програма і статут РСДРП, які знаменували собою перемогу марксизму над ідейним розбродом, кустарництвом та опор-

тунізмом в Росії. II з'їзд РСДРП був поворотним пунктом і в історії світового робітничого руху, тому що прийняття революційної програми, в якій висувалось основне завдання — боротьба робітничого класу за встановлення диктатури пролетаріату, — означало удар по партіях II Інтернаціоналу, що стали на шлях соціальних реформ.

Перемога більшовиків на II з'їзді РСДРП в основних питаннях порядку денного, прийняття революційної програми і ленінського організаційного статуту (за винятком першого параграфа) означало, що на з'їзді перемогли великі ідеї революційної боротьби, що їх відстоював В. І. Ленін.

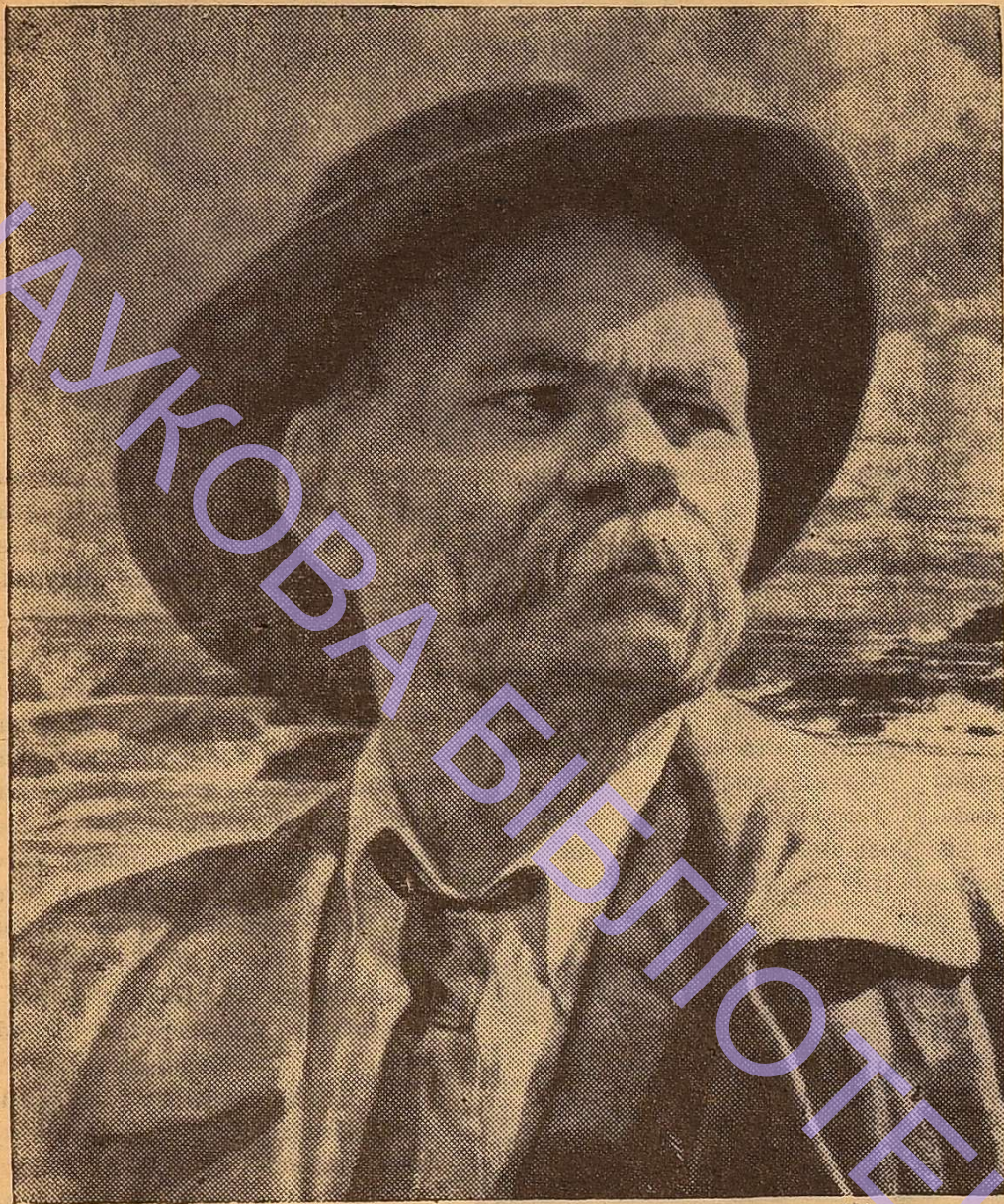
Програма партії, прийнята другим з'їздом, була першою в світі марксистською програмою, у якій чітко сформульована вимога диктатури пролетаріату. На основі цієї революційної програми складалась партія більшовиків. Ця програма стала прапором робітників і селян у їх боротьбі за повалення царизму і поміщиків, за перемогу соціалістичної революції. Її головні вимоги були здійснені в 1917 році в ході лютневої буржуазно-демократичної і Великої Жовтневої соціалістичної революції. Тому VIII з'їзд РКП(б) в 1919 р. прийняв нову програму, яка визначала завдання партії в перехідний період від капіталізму до соціалізму, до неї була включена принципіальна частина програми-максимум 1903 року.

Програма партії, прийнята другим з'їздом, була першою в світі марксистською програмою, у якій чітко сформульована вимога диктатури пролетаріату. На основі цієї революційної програми складалась партія більшовиків. Ця програма стала прапором робітників і селян у їх боротьбі за повалення царизму і поміщиків, за перемогу соціалістичної революції. Її головні вимоги були здійснені в 1917 році в ході лютневої буржуазно-демократичної і Великої Жовтневої соціалістичної революції. Тому VIII з'їзд РКП(б) в 1919 р. прийняв нову програму, яка визначала завдання партії в перехідний період від капіталізму до соціалізму, до неї була включена принципіальна частина програми-максимум 1903 року.

О. ЗОЛІН, С. КУЗНЕЦОВА,
студенти-заочники.

ЗАСНОВНИК ПРОЛЕТАРСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ

ЗУСТРІЧ З БУРЕВІСНИКОМ

Це було щось за 3 роки до смерті великого пролетарського письменника Олексія Максимовича Горького. Повертаючись з Італії, він зулупився тоді в Одесі.

У місті в цей час проходила обласна конференція робкорів, в роботі якої пощастило взяти участь і мені. Коли стало відомо про приїзд О. М. Горького, була виділена делегація одеських робітничих кореспондентів для зустрічі з Буревісником революції.

Письменник зустрів нас тепло, потис кожному руку, розпитував про життя, роботу і т. д. Ми запросили Олексія Максимовича відвідати нашу конференцію, але він пошкодував, що за станом здоров'я не зможе скористатись нагодою побувати в гостях у робітничих кореспондентів. Він вийняв з бокової кишені макінтоша великий блокнот, і написав авто-

ручкою кілька теплих побажань учасникам обласної робкорівської конференції.

Олексій Максимович був дуже втомлений, виснажений хворобою, весь час важко кашляв.

На прощання письменник потис нам руки, і наша зустріч з дорогою людиною закінчилась. Короткий час ми бачилися з О. М. Горьким, але ця давня тепла і привітна розмова з ним залишилась в пам'яті назавжди.

М. ГЕНЦЛЕР,
найстаріший робкор Одеси.

В науковій бібліотеці нашого університету зберігаються екземпляри одеських газет початку 900-х років — з горьківськими творами. На фото: екземпляри газети «Одесскія новости» (1904 р.), де були надруковані твори М. Горького «Человек» та «Рождественский рассказ».

Ці твори були надруковані вперше в одеських газетах.

М. ГОРЬКИЙ І НАШ ЧАС

Минуло чверть століття з того часу, як обігралося життя О. М. Горького, письменника, чия діяльність визначила розвиток літератури нашої Вітчизни першої половини ХХ століття. Вихід Горького на літературну арену співпав з появою перших праць В. І. Леніна, з початком пролетарського визвольного руху, «руху самих мас». Рання творчість Горького проголосила прихід в літературу робітничого класу. Уже в 1909 році Ленін писав Олексійові Максимовичу: «Своїм талантом художника Ви принесли робітничому рухові Росії — та й не одній Росії — таку величезну користь, Ви принесете ще стільки користі...».

У своїх творах письменник постає перед російським читачем не тільки як людина найпередовіших революційних поглядів того часу, але і як геніальний представник нового, висунутого історичною необхідністю, методу художньої творчості.

Дружба В. І. Леніна і Горького — перший в історії і неперевершений зразок справді партійного впливу на такий важливий процес, як формування літератури якісно нового історичного етапу в розвитку людського суспільства. Як і в наш час діячі радянського мистецтва черпають свої творчі сили в сучасній політиці партії, у виступах партійних керівників, в їх листах і особистих зустрічах, бесідах з ними, так і Горький знаходив шлях до серця російського читача в працях Леніна, його промовах, листах, в зустрічах з ним. І, мабуть, ніхто з письменників так, як Горький, не зумів розповісти про це. Написані ним спогади про В. І. Леніна — неоціненний вклад в скарбницю світової літератури.

Літературна діяльність Горького справді неосянна. І в усіх жанрах Горький був новатором, основоположником. Його віршовані твори, починаючи з «Пісні про Буревісника», вплинули на творчість багатьох поколінь поетів-романтиків. Його драматургія — 16 п'єс — покликала до життя цілий напрямок в театральному мистецтві. Його проза — головне, що створив письменник, — це дзеркало, енциклопедія російського життя більше, ніж за півстоліття. За нею можна і слід вивчати російську дійсність. Автобіогра-

фічна трилогія, «Хома Гордєєв», «Мати», «Справа Артамонових», «Життя Кліма Самгіна» — які гіганти, які пам'ятники, які неосянні полотна найграндіознішого з періодів людської історії!

Але Горький ніколи не був тільки художником. Пристрасний публіцист, борець, вчений, громадський діяч, він активно втручався в життя. Почавши свою публіцистичну діяльність в 90-х роках, письменник продовжував її в роки першої російської революції, в роки реакції і після Жовтневої революції. «Моя радість і гордість — нова російська людина, будівник нової держави...» — писав він. Вся його публіцистика спрямовується на виховання нового типу «людини-колективіста, людини-господаря своєї країни і переможця перешкод на її шляху до високої мети».

Гуманізм Горького ніколи не був абстрактним, непротилежним, але завжди — бойовим, активним, дійовим. Борючись за людину, за особу, письменник ще в 1906 році викривав владу американського грошового мішка («Місто Жовтого Диявола»), яка калічила людей, викривав французький і російський капітал, що душив революцію («Чудова Франція»). Він ненавидів фашизм — «організацію добору наймерзотніших негідників і падлюк для поневолення всіх останніх людей», породження загнилого імперіалізму, і закликав до знищення його.

Майбутнє людства полягало для Горького — публіциста і борця в остаточному звільненні від всяких форм рабства на всій земній кулі. Запорукою світлого прийдешнього він вважав мирну працю наших радянських людей, спрямовану на створення нового суспільства. Великий письменник з радістю відзначав, що ніде і ніколи не проявлялось з такою силою і «в таких героїчних формах велике призначення праці, як це проявляється в нас».

Минуло чверть століття з того часу, як перестало битися серце чудового художника, але він живе і донині в справах нашого народу. «Пускай ты умер!.. Но в песнях смелых и сильных духом всегда ты будешь живым примером, призывом гордым к свободе, к свету!».

А. ПОПОВ.

У СВІТІ „ЖОВТОГО ДИЯВОЛУ“

А МОЛОКА —
МОВ КІТ НАПЛАКАВ

Луки і пасовиська Мексики становлять близько 100 мільйонів гектарів. На цій площі випасується 20 млн. голів худоби. Солідне стадо. Проте валовий надій молока в цій країні в чотири рази нижчий, ніж у Польщі.

Для мексиканців молоко — продукт другорядний. Худобу вони використовують як тяглову силу, як джерело перегною, як сировину на котлети.

**

ЦІНА ВПАЛА

Біографія Річарда Ніксона в період президентських виборів в США продавалась за 1 долар. Тепер в кіосках і книжкових магазинах вона коштує щось близько 10 центів.

**

АБИ ЗЕЛЕНІЛО

Як вберегти свіжий колір зеленого насаджень від палючого літнього сонця і спрацьованих газів у місті? Часте поливання — обтяжливе і не завжди дає бажані результати.

Французькі садівничі фірми практикують спеціальну зелену фарбу, яка реставрує пожовклі газони.

ДИКУНСЬКА ПРИМХА
«ЦИВІЛІЗАТОРІВ»

В португальській «заморській провінції» Мозамбік населення поділяється на «цивілізованих», до яких належать європейці-колоністи і 1 проц. африканців, і на «нецивілізованих», або «тубільців». Умовою переходу до групи «цивілізованих» є припливний іспит, на якому необхідно виявити блискучі знання португальської мови, її правопису (при 99-процентній неписьменності місцевого населення). Умови переходу в розряд «цивілізованих» вимагають також відповідного майнового цензу і розміру прибутків, зречення звичаїв, традицій батьків і регулярного відвідування церкви (католицької, звичайно).

**

«ЗАСЛУЖЕНА
ПОПУЛЯРНІСТЬ»

Акторка Сара Черчілль, донька сера Уїнстона Черчілля, була нещодавно оштрафована в Брайтоні на 2 фунти стерлінгів за неподібну поведінку в нетверезому стані.

МОЖЕ БУТИ Й ТАКЕ РІШЕННЯ

(Закінчення. Початок на 2 стор.) ту і педагогічного інституту до- сить помітно розходяться. І роз- ходяться не тільки в кількості го- дин на окремі предмети, а й но- менклатурою предметів. Так, на- приклад, на філологічному факуль- теті в педінститутах читаються солідні, а не такі «куці», як в уні- верситетах, курси педагогіки і фа- хових методик. На філологічних факультетах педінститутів читає- ться чимало різних спецсеминарів і спецкурсів, які допомагають під- готувати висококваліфікованого вчителя мови і літератури. В уні- верситетах на філологічному фа- культеті також читається чимало різних спецсеминарів і спецкурсів. Однак деякі з них безпосередньо не зв'язані з підготовкою вчителя середньої школи. Все це говорить за те, що далеко доцільніше го- тувати учителів мови і літерату- ри в педінститутах, ніж в універ- ситетах. І, однак, на філологічних факультетах університетів ми все ж готуємо вчителів мови і літе- ратури для восьмирічної і серед-

ньої школи. Отож, цілком природ- но, виникає питання — що треба зробити, щоб у світлі нових вимог поліпшити якість підготовки май- бутніх учителів мови і літерату- ри, випускників філологічного фа- культету університетів. Ми пропо- нуємо зробити так:

1. Удосконалити навчальні плани філологічного факультету універ- ситетів, помітно наблизивши їх до навчальних планів філологічного фа- культету педінститутів.
2. Збільшити кількість годин на курс педагогіки і фахові методики.
3. Запровадити обов'язкові спец- курси і спецсеминари, які б сприя- ли підготовці майбутнього вчите- ля мови і літератури.
4. Запровадити різні види обов'язкової педагогічної практики для студентів, починаючи з другого ро- ку навчання.
5. Для постійного зв'язку з шко- лою студентів і викладачів фа- культет повинен мати в м. Одесі і в районах області базові школи.

Доцент А. А. МОСКАЛЕНКО.

Т. Г. ГРИЦАЙ,

завідуючий підземним пале- онтологічним заповідником в карстових печерах одеських катакомб.

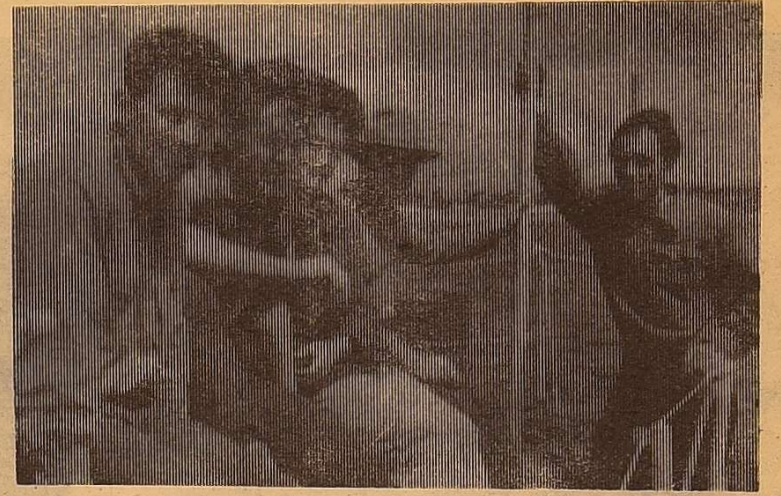
Перші дослідження проводяться тут же на палубі «Мечникова».

ЗМАГАЮЧИСЬ З СТИХІЄЮ

Свіжим вітром зустріло відкри- те море науково-дослідни- цьке судно університету «Мечни- ков», яке вийшло в черговий рейс ранком 31 травня 1961 року. На борту судна — група наукових працівників і студентів біологіч- ного факультету і завдання — про- драгувати дно моря і зібрати ма- теріал для досліджень.

Студенти і співробітники ка- федри мікробіології здійснюють вже другий в цьому році виїзд у море. В наукову тематику ка- федри входить вишукування ан- тибіотичних і стимулюючих речо- вин у тілах безхребетних і водо- ростей Чорного моря, дослідження їх мікрофлори і вивчення можли- вості використання водних орга- нізмів для приготування живаль- них середовищ мікробіологічних лабораторій.

Можливість використання судна «Мечников» для виїздів у різні точки Чорного моря і збирання ма- теріалів відкриває широкі перспек-

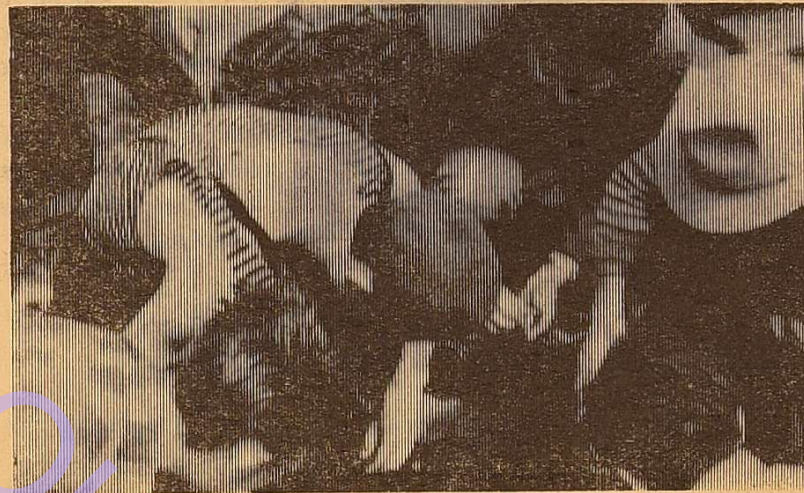
тиви для наукових досліджень. Завданням цього рейсу було ви- вчення прибережної частини Чор- ного моря (1—2 км від берега) від мису Є до Великофонтанського буя. На початку рейсу погода бу- ла добра, і «Мечников», бадьоро розвернувшись, пройшов мимо судна-гіганта «Слава» і взяв курс у відкрите море.

Успішно закинувши драгу і зі- бравши матеріал в районі Луза- нівки, ми пішли вбік Великого

Фонтану. Вітер свіжішав, на хви- лях з'явилися білі гребені. Студен- ти, які шойно працювали з вели- кими піднесенням, трохи підупали духом — їх почало закачувати.

Коли ми підійшли до мису «Ар- кадія», погода зовсім зіпсувалась. Пустився дощ, сила вітру сягала 5 балів, море хвилювалось. Однак погана погода не перешкодила нам успішно закинути драгу і дно- черпач і зібрати необхідний ма- теріал. Студенти III курсу О. Єго- ров, В. Компанієць і другокурс- ники В. Рижков, Я. Бур'янов, В. Панченко та Л. Байбус разом з співробітниками кафедри мікробі- ології М. С. Мишнаєвським та Є. І. Сур'яніною не зважали на сильний вітер і дощ і продовжу- вали успішно і дружно працювати. Втоmlені, намочені, але задово- лені успішною роботою і тим, що нам пощастило «позмагатися» з стихією, ми зійшли на берег для того, щоб в лабораторії зайнятися обробкою зібраного матеріалу. А матеріал багатий.

М. С. МИШНАЄВСЬКИЙ.

ОДЕСЬКІ КАТАКОМБИ

В МИНУЛОМУ І СЬОГОДНІ

Про одеські катакомби існує багато переказів, спогадів, розпо- відей, легенд. Чим же викликає- ться постійний інтерес до них і що являють собою ці катакомби?

Катакомби — це пустоти в тов- щі вапняка, що залишилися піс- ля добування будівельного каме- ню. Всі будови міста, починаючи з давніх турецьких споруд, збудо- вані з цієї гірської породи. За два сторіччя на частині території міста і в його околицях у товщі вапняка вирізані довгі вузькі га- лереї, вапняк з яких використову- вався для будівництва міста. Ні- якої закономірності в розташу- ванні галерей або, як їх охрести- ли романтичною назвою, катакомб, немає. Галереї ідуть в різних на- прямках, мають багато штреків, що з'єднуються, інколи раптово закінчуються, інколи тягнуться на багато сотень метрів.

Одеса, після її заснування в 1794 році, будувалась дуже енер- гійно. Цьому сприяла наявність в достатній кількості будівельного матеріалу — каменю-черепашника.

Вже в перші десятиріччя ката- комби були пристанищем для вті- качів від кріпосного рабства, від паличної дисципліни царської ка- зарми. В катакомбах влаштову- вали свої таємні склади товарів контрабандисти, коли в 1819 р. для Одеси було оголошено порто- франко. В прибережних катаком- бах переховували награбоване морські пірати, а за межею міс- та — міські злодії.

Ходили легенди, що турки піс- ля взяття росіянами їхньої фор- теці Єні-Дунья, що знаходилась

на місці Одеси, сховали в ката- комбах великі цінності, говори- ли про дорожнечність, знесені ту- ди найбагатшими жителями під час чуми. Місцеві жителі відчу- вали страх перед катакомбами.

Одеські вельможі використовували катакомби з іншою метою. Вони шукали в них рятунку від літньої спеки, для чого влашто- вували зручні входи і вентиля- цію, оздоблювали стіни. В ката-

комбі під палацем польського ма- гната Потоцького було спорудже- но штучний грот. Подібні ката- комби були під двома палацами Розумовського і під палацом Во- ронцова.

З розвитком міста, зростанням пролетаріату і революційного ру- ху катакомби служили іншій меті. В них містились більшовицькі дру- карні, створювались склади зброї, підпільної літератури. А коли під

час громадянської війни Одеса перейшла до рук білогвардійців, в одній із катакомб перебував при- вокзальний райком партії і парт- ком залізничних майстерень. В роки Великої Вітчизняної війни в катакомбах знайшли пристани- ще загони народних месників, які пускали під укіс фашистські поїз- ди, сіяли паніку в тилу ворога.

Експедицією, що працювала в катакомбах на глибині понад 20 метрів, в понтичному вапняку бу- ли виявлені невеликі додаткові печери шириною 2—4 і висотою 3—5 метрів. Печери були запо- венені червонобурою глиною і ще- бенем. Серед глини і щебеню зна- ходились кістки різних тварин, частина яких доставлена до Оде- ського держуніверситету в розпо- рядження палеонтолога О. К. Алексєєва.

Палеонтологічна обробка добу- тих матеріалів показала, що ви- копні кістки належали тваринам верхньопліоценової епохи. Знахід- ки в такому комплексі є перши- ми в СРСР і Східній Європі.

За значенням для науки наші матеріали можна порівняти з Пермською фауною на с. Н.-Єли- заветівки на півдні СРСР, з фау- ною м. Павлодара на Іржині, Пі- керлійською фауною Греції, фау- ною Сівалкських горбів в Індії.

На основі вивчених матеріалів малюється картина пліоценового тваринного світу в північно-захід- ному Причорномор'ї. Ландшафт на місці нинішньої Одеси був зумовлений рельєфом, який мав

основні риси сучасного. Але клі- мат, виходячи з фауни відкритих місць, був більш континентальний. Рослинність високих місць — ксе- рофітні трави і чагарники. Різкий контраст зимових і літніх темпе- ратур, властивий континентально- му клімату, змушував хижаків шу- кати пристанища і в пізніший льодовиковий період.

Одеські матеріали свідчать про те, що віднини доведеться говорити про дві печерні фауни — пліоце- нову і четвертинну. Досі була ві- дома лише четвертинна фауна з її типовими представниками печер- них хижаків.

Максимально вірогідні природ- ничо-історичні документи, якими є палеонтологічні документи, до- буті Одеською палеонтологічною експедицією Академії наук УРСР та Одеського держуніверситету ім. І. І. Мечникова, відкривають заві- су над далеким минулим України напередодні початку великого об- ледення Європи в четвертинну епоху. напередодні появи в Євразії первісної людини.

В даний час місце переховуван- ня кісток в карстових печерах одеських катакомб є державним палеонтологічним заповідником. Над матеріалами надземного за- повідника працюють вчені-пале- онтологи Москви, Ленінграда, Ки- ева, Одеси.

Заступник редактора
М. В. ПАВЛЮК.

На фото (справа цаліво): заст. директора інституту географії АН СРСР професор Є. М. Мурзаєв, В. Г. Мурзаєва, в. о. професора ОДУ С. Т. Белозоров, зав. кафедрою геології ОДУ І. Я. Яцько.